

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรมเป็นเครื่องมืออันสำคัญ ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มาตั้งแต่บรรพกาล ที่ได้คิดค้นสร้างสรรคมาด้วยสติปัญญา และความสามารถของมนุษย์เอง ดังนั้น วัฒนธรรมจึงอาจจะกล่าวได้ว่า เป็นสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หากแต่เกิดขึ้นและสิ้นสลายไปไ้ด้วยมนุษย์เองเป็นสำคัญ

พระยาอนุমানราชชน ไ้กล่าวไว้ว่า "ถ้าคนในสวนรวมมีปัญญาและจิตใจสูงหรืองาม วัฒนธรรมของสวนรวมก็สูงหรืองามตาม ถ้าต่ำก็ต่ำตาม" ¹ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีระดับสภาพที่สูงต่ำ ความระดับสติปัญญาและความสำนึกของมนุษย์

สังคมมนุษย์ในแต่ละชนชาติ จึงย่อมมีสภาพทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในการดำเนินชีวิตของตนเอง ซึ่งมีระดับความเจริญของวัฒนธรรมสูงและต่ำต่างกันไปตามการคิดสร้างสรรค์ปฏิบัติตน ของแต่ละชนชาตินั้น ๆ และก็ได้กลายเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการมีเอกลักษณ์เฉพาะของชาติขึ้น

ชาติใด ๆ ก็ตามหากว่าไร้วัฒนธรรม ที่จะบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติแล้ว ก็เสมือนว่าไร้ชาติ ดังที่ บรรจง ชูสกุลชาติ ไ้กล่าวไว้ว่า "ชาติใดก็ตามที่วัฒนธรรมยังไม่สูงลิ้น ชาตินั้นก็ยังไม่สิ้นสูญ" ² ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นสัญลักษณ์อันสำคัญที่จะบ่งบอกถึงความมีสติปัญญาของชนชาตินั้น ๆ ว่ามีเพียงใด ในการที่จะคิดค้นแสวงหาสร้างสรรค์เพิ่มเติมขึ้นจากวัฒนธรรมเดิม อันเป็นมรดกตกทอดมา หรือคอยแต่ปฏิบัติตามอย่างชาติอื่นเรื่อยไป ซึ่งเท่ากับว่าชาตินั้นได้สิ้นสลายไปแล้ว ด้วยไร้วัฒนธรรมคน

ชาติไทยเป็นชาติที่เก่าแก่ มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง รุ่งเรืองสืบต่อกันมาเรื่อยมา แต่ในปัจจุบันสภาพการณ์แห่งวัฒนธรรมไทยมีความลบเลือนไป อันมาจากความ

¹ พระยาอนุমানราชชน, วัฒนธรรมสาร . 1 (2460) : 10.

² บรรจง ชูสกุลชาติ, "การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม" . ในประมวลบทความทางการศึกษา (กรุงเทพฯ: บริษัทประชาชนจำกัด, 2526) , หน้า 103.

สัมพันธ์กับสังคมโลก การยอมรับวัฒนธรรมภายนอกมาทั้งหมด หรือผสมผสานกันก็ตาม
ในวิถีชีวิตของไทย จึงเป็นสิ่งที่พึงทริกรองกว่า วัฒนธรรมนั้นจะสนองวิถีชีวิตของ
คนไทยให้คงเหมาะสมเพียงใด เป็นส่วนที่ต้องตระหนักถึงเป็นอย่างยิ่ง

กระบวนการศึกษา เป็นเครื่องมืออันสำคัญ ที่จะให้ความรู้ในกานต่าง ๆ และ
เมื่อวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในวิถีชีวิตของมนุษย์ การศึกษาจึงต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม
ที่คงาม ให้แก่มนุษย์อย่างสมบูรณ์ ดังที่ พิเศษาด มุลศาสร์สาทร โคลกล่าวไว้ว่า

เนื้อหาของวัฒนธรรมทั้งหมด เป็นเนื้อหาที่จะคงมบรรจุอยู่ในหลักสูตร
การศึกษากันทั้งสิ้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมคือเนื้อหาสาระอย่าง
หนึ่งของการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากกันไม่ออก นอกจากนี้ การที่จะปลูก
ฝังวัฒนธรรมให้ใครคนหนึ่ง จะคงปลูกฝังก็ยังคงเป็นเด็ก ภายเหตุนี้
การศึกษาจึงเป็นกระบวนการอันสำคัญยิ่ง ในการถ่ายทอดวัฒนธรรม และ
หลักสูตรการศึกษาก็ จะคงประกอบควยเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวัฒนธรรม
อย่างพรอมมูล³

การศึกษาของไทยเรานั้น จะเห็นได้ว่า การประณการศึกษาที่มีความสำคัญ
มาก นับเป็นประณความรู้ที่เป็นทางการแห่งแรกของไทย ที่ไคพยายามจิดให้กับคนไทย
ทุกคน ไคเกินเข้าไปสู่และแสวงหา จึงเป็นระคับการศึกษาที่มีความหมายที่สุด สำหรับ
คนไทยทุกคน

ดร.อุทัย มุลประเสริฐ โคลกล่าวว่

การประณเป็นการศึกษาในระคับที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง
คอประเทศชาติ เป็นการศึกษากันพื้นฐาน สำหรับประชาชนทุกคน
เป็นการศึกษาของมวลชน เป็นการศึกษานในระคับที่ ประชาชนชาว
ไทยทุกคนคงผานคองสัมผัส และเป็นการศึกษาในระคับที่อาจกล่าว
ไคว่า เป็นการศึกษากันเป็นทางการแห่งเดียว และเป็นแห่งสุดท้าย
ในชีวิตของประชาชนชาวไทยเป็นจำนวนมาก ทั้งในอดีตและปัจจุบัน⁴

³พิเศษาด มุลศาสร์สาทร, "การศึกษาและวัฒนธรรม" ในรวมบทความทาง
การศึกษา(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสนกร์การ เกษครแห่งประเศไทย, ม.ป.ป.), หน้า3-4.

⁴อุทัย มุลประเสริฐ, สาระสำคัญเกี่ยวกับหลักสูตรประณศึกษา พุทธศักราช
2521 สำหรับผู้บริหารและนักวางแผนการศึกษา(กรุงเทพฯ: ประยวรงค์, 2526), หน้า1.

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การประถมศึกษาเป็นระดับการศึกษา
ที่รัฐบาลมุ่งหวังให้ประชาชนชาวไทยได้มีความเสมอภาคกันทางการศึกษา และเป็น
พื้นฐานของชีวิต ดังนั้นกระบวนการในการจัดการศึกษา จึงมุ่งหวังให้เด็กได้รับประส
บการที่มีคุณค่า สังคมและพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรของชาติที่มีค่ายิ่ง และวัฒนธรรม
ก็เป็นสาระสำคัญที่การประถมศึกษาได้จัดการกระบวนการถ่ายทอด และปลูกฝังให้แก่เด็ก
ไม่ว่าจะในกระบวนการเรียนการสอนโดยตรง หรือสอดแทรกโดยอ้อมอยู่ในเนื้อหาของ
หนังสืออ่านประกอบหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสือนอกเวลา
เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ประกอบหนังสือเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้
กระบวนการเรียนการสอนบรรลุผลได้ไม่น้อย ดังนั้นในระดับประถมศึกษา หนังสือฉบับว่า
มีความสำคัญยิ่ง ในการที่จะให้เด็กได้ฝึกหัดอ่านและเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ นอกจากการ
ได้รับฟังจากครู อาจารย์ และผู้ปกครอง

หนังสือนี้มีความสำคัญสำหรับเด็กเป็นอย่างมาก เพราะหนังสือให้คุณค่าหลาย
อย่าง ดังบทพระนิพนธ์ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ว่า

หนังสือนี้	มีมากมาย	หลายชนิด
นุกววจิต	เริงริน	ชื่นสกลไส
ไหวความรู	สำเร็จ	บันเทิงใจ
ฉันทใจไป	ใจสมานุ	อ่านทุกวัน
มีวิชา	หลายอย่าง	กว้างจำพวก
ชวนสะควก	คนโค	ให้สุขสันต์
วิชาการ	สรรมมา	สารพัน
ชั่วชีวิต	ฉันทอ่านได้	ไม่เบื่อเลย ⁵

หนังสือมีมากมายหลายชนิด ดังบทพระนิพนธ์ และหนังสือสำหรับนักเรียน
ประถมศึกษาชั้นนั้น ก็มี หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ ส่วนหนังสือประเภท
หลังนี้ ก็จำแนกได้ 3 ประเภท คือ หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านเพิ่มเติมและ
หนังสืออุเทศ

อนึ่ง ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 419/2522 ลงวันที่ 11 ตุลาคม
พ.ศ. 2522 เรื่องให้ใช้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้และควบคุมการใช้หนังสือสำหรับนักเรียน
ในโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โรงเรียนจะบังคับให้นักเรียนใช้อ่านหนังสือเสริม

⁵ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, อ้างถึงใน นิศา ชูโต
และกล่อมจิตต์ พลายเวช, สภาพและแนวโน้มหนังสือเด็ก (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประชาชน,
2527), หน้า 1.

ประสบการณ์ไม่ได้ ควรจัดหาไว้ในห้องสมุดหรือมุมหนังสือทางห้องเรียน เพื่อบริการครู และนักเรียนให้พอเพียง นอกจากหนังสือประสบการณ์แล้ว โรงเรียนอาจพิจารณาจัดหาหนังสืออื่น ๆ ที่เห็นว่ามีความมีประโยชน์ เหมาะสมสำหรับค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ไว้บริการในห้องสมุดได้ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้น⁶

สำหรับหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น กระทรวงศึกษาธิการก็ได้ให้ความหมายไว้ว่า

หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือนั้น คือหนังสือที่มีเนื้อหาสาระของหลักสูตร และช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างถูกต้องประสงค์ของหลักสูตร หรือช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง ความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล⁷

หนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือหนังสืออ่านประกอบนั้น มีประโยชน์และมีความสำคัญ ต่อกระบวนการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งทัศนีย์ สุภาเมธี ก็ได้กล่าวสรุปไว้ว่า

หนังสืออ่านประกอบ เป็นหนังสือเสริมทักษะความรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนวิชาต่าง ๆ ใ้โลกกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยผู้เขียนจะพิจารณา มุ่งส่งเสริมหัวข้อใดหรือขยายเรื่องราวใด ที่มีเนื้อหาละเอียดรอบคอบ อยู่ในหลักสูตรหรือแบบเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยปกติหนังสืออ่านประกอบจะให้ความรู้และแนวคิดต่าง ๆ แก่นักเรียน ทั้งนี้กลวิธีในการเขียนหนังสืออ่านประกอบ ต้องให้เข้าใจง่าย มีลีลาไหลพืดไม่แห้งแล้งเหมือนหนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ ยังเป็นหนังสืออ้างอิงในการศึกษาคุณคว้า และช่วยพัฒนาการเรียนการสอน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น⁸

สำหรับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นั้น ได้กำหนดหมวดประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มี 5 กลุ่มประสบการณ์คือ กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือ การเรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทยและคณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ

⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วท 419/2522 เรื่อง ให้ใช้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้และการควบคุมการใช้หนังสือ สำหรับนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษาและมีธยม. (เอกสารอัครสำเนา)

⁷ เรื่องเดียวกัน

⁸ ทัศนีย์ สุภาเมธี, หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ม.ป.ป.), หน้า 159.

และในการแต่งหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น ก็ได้มีการแข่งขันให้มีสาระอ้างอิงหลักสูตร เพิ่มขึ้น
ยิ่งขึ้นในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่ม
ประสบการณ์ที่มีหนังสืออ่านเพิ่มเติมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
ได้ทำการรวบรวมรายชื่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ ถึง พ.ศ. 2531 พบว่ามีหนังสืออ่านเพิ่ม
เติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่จำนวน 225 เล่ม ส่วนสาระของกลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิตนั้น ดร.อุทัย บุญประเสริฐได้กล่าวถึงว่า

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่กองการ
ให้เด็กเรียนรู้ใญ่ถึงปัญหาและกระบวนการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของมนุษย์
ในทางต่าง ๆ ได้แก่ ทางด้านอนามัย ประชากร การเมือง การ
ปกครอง สังคม ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี
สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การติดต่อสื่อสาร ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียน
ได้นำเอาประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ต่อการดำรงอยู่
และการดำเนินชีวิตที่ดี⁹

ดังนั้นในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตขึ้นมา
นั้นจะคงคำนึงถึงเนื้อหาสาระสำคัญดังกล่าวเป็นสำคัญ

จากความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ ความสำคัญของการศึกษา
อันเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา
นั้น คือระดับพื้นฐานอันสำคัญที่จะให้เด็กได้รับเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรมอย่างมากรัดและ
หนังสืออ่านเพิ่มเติม ก็มีประโยชน์คุณค่า นับเป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่งทางการศึกษาที่มีความ
สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอุปกรณ์ทางการศึกษาอื่น ๆ ที่ให้อ่านช่วยให้เด็กได้รับความรู้ทาง
ด้านวัฒนธรรมเช่นกัน ดังกล่าวมาข้างต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรมในหนังสืออ่านเพิ่มเติม
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มีความสำคัญและ
น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผู้วิจัยก็ได้ยกเนื้อหาทางวัฒนธรรมตามหลักสากลและสำนัก
งานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่ไ้แบ่งวัฒนธรรมไว้ 5 สาขา คือ "สาขามนุษย์ศาสตร์
สาขาศิลปะ สาขาการช่างฝีมือ สาขาคหกรรมศิลป์ สาขากีฬาและนันทนาการ"¹⁰

⁹อุทัย บุญประเสริฐ, สาระสำคัญเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
2521 สำหรับผู้บริหารและนักวางแผนการศึกษา, หน้า 54.

¹⁰กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ., คู่มือ
อบรมวัฒนธรรมไทยระดับมัธยมศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักงานกราฟิการ์ต, 2526), หน้า 9.

การวิเคราะห์หนังสือดังกล่าวจะทำให้ได้ทราบถึงเนื้อหาทางวัฒนธรรมในสาขาต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ ซึ่งผลแห่งการวิจัยก็จะมีประโยชน์ได้เป็นแนวทางในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ให้มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมเพิ่มพูนยิ่งขึ้นอีกทั้งเป็นแนวทางสำหรับครูและบุคลากรในการพิจารณา เลือกซื้อหนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือหนังสืออื่นใดได้อย่างมีความระมัดระวังในเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ปรารถนาจะให้เด็กได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรม 5 สาขา คือ สาขามนุษย์ศาสตร์ สาขา ศิลป สาขาการช่างฝีมือ สาขาคหกรรมศิลป์ สาขากีฬาและนันทนาการ ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ขอบเขตของการวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรมในหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีขอบเขตในการวิจัยดังนี้

1. เนื้อหาทางวัฒนธรรม ได้แก่ เนื้อหาทางวัฒนธรรม 5 สาขา คือ

- 1.1 สาขามนุษย์ศาสตร์
- 1.2 สาขา ศิลป
- 1.3 สาขาการช่างฝีมือ
- 1.4 สาขาคหกรรมศิลป์
- 1.5 สาขา กีฬาและนันทนาการ

2. หนังสืออ่านเพิ่มเติม ได้แก่ หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จำนวน 219 เล่ม ดังนี้

- 2.1 ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-2 จำนวน 27 เล่ม
- 2.2 ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3-4 จำนวน 84 เล่ม
- 2.3 ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5-6 จำนวน 25 เล่ม
- 2.4 ระดับประถมศึกษา จำนวน 83 เล่ม

ข้อกวดง ำองกน

ในการวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรม ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างตารางวิเคราะห์ตามการแบ่งเนื้อหาทางวัฒนธรรม 5 สาขา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้แบ่งไว้ความหลักสากล จากนั้นจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจและเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

การวางวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยใช้วิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงถือว่าเป็นการวางวิเคราะห์ที่สามารถนำไปใช้วิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรม ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ความหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ ข้อจำกัดของการวิจัย

1 จากจำนวนหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการได้ทำการรวบรวมรายชื่อไว้ถึงปี พ.ศ. 2531 นั้นพบว่ามียุ่จำนวน 225 เล่ม นั้น ผู้วิจัยได้ใช้หนังสือทั้งกล่าวตามห้องสมุดของกรมวิชาการ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ และจัดหาซื้อเองบ้าง ความที่ห้องสมุดไม่มี ซึ่งผู้วิจัยสามารถหาหนังสือที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้เพียง 219 เล่ม ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มประชากรหนังสือที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้จำนวน 219 เล่ม

2. การวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยรวมความถี่ของเนื้อหาทางวัฒนธรรมเดียวกันเป็นความถี่เดียว แสดงให้เห็นเป็นเนื้อหาทางวัฒนธรรมนั้น ๆ ในแต่ละเล่ม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

วัฒนธรรม	หมายถึง	สิ่งที่เกิดขึ้นจากจากมนุษย์ และได้ยึดถือประเพณีปฏิบัติร่วมกันในวิถีชีวิตของมนุษย์ ในขอบข่ายของสาขามนุษยศาสตร์ สาขาศิลปะ สาขากฎหมายมีมือ สาขาศาสนกรรมศิลป์ สาขากฎหมายและนันทนาการ
วัฒนธรรมสาขามนุษยศาสตร์	หมายถึง	เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ว่าด้วยพฤติกรรมของมนุษย์ในปัจจุบัน และประสบการณ์ของมนุษย์ในอดีต ได้แก่ เนื้อหาทางด้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมศีลธรรม ค่านิยม ปรัชญา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มารยาทในสังคม การปกครอง กฎหมาย
วัฒนธรรมสาขาศิลปะ	หมายถึง	เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ว่าด้วย การสร้างสรรค์เพื่อความงาม อันมีรูปแบบทั้งงดงามและประณีต ได้แก่ เนื้อหาทางด้าน ภาษา วรรณคดี กวีนิพนธ์ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม

วัฒนธรรมสาขาการช่างฝีมือ

หมายถึง เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ว่าด้วย งานช่าง
ที่ทำด้วยมือ อย่างมีฝีมือและมีความชำนาญ ไ้แก่
เนื้อหาทางการ การเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก
การหล่อ การจักสาน การทำเครื่องเงิน การทำ
เครื่องเงิน การทำเครื่องทอง การทำเครื่องถม
การจักดอกไม้ การทำตุ๊กตา การทอเสื่อ การประดิษฐ์
การทำเครื่องปั้นดินเผา

วัฒนธรรมสาขาการกรรมศิลป์

หมายถึง เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ว่าด้วย ปัจจัย 4
อันเป็นเครื่องดำรงชีวิตของมนุษย์ ตลอดจนสภาพ
และความเป็นอยู่ภายในบ้านและครอบครัว รวมทั้ง
การประกอบอาชีพ ไ้แก่ เนื้อหาทางการ อาหาร
เสื้อผ้าการแต่งกาย บ้าน ยา การดูแลเด็ก ครอบครัว
การรู้จักประกอบอาชีพ

วัฒนธรรมสาขากีฬาและนันทนาการ

หมายถึง เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ว่าด้วย
กิจกรรมหรือการเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน
หรือผ่อนคลายความตึงเครียด ไ้แก่เนื้อหาทางการ
กีฬาและการแข่งขัน การละเล่น

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

หมายถึง หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต ความหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง
2. สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรม 5 สาขา พร้อมขอบข่าย
เนื้อหาในแต่ละหัวข้อวัฒนธรรม แล้วนำปริญญานิพนธ์มาตรวจสอบทางด้านการศึกษาและวัฒนธรรม
ทรวทาน เสนอแนะ แก้ไข ปรับปรุง ก่อนการนำไปใช้วิเคราะห์
3. วิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรม ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต ความหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยอ่านเนื้อความที่ละ

เล่ม ๆ เล่มละ 2 รอบ ดังนี้

3.1 รอบแรก อ่านเพื่อสรุปเนื้อหา

3.2 รอบสอง อ่านเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรม

ในการวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรม ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นั้น ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ลงในตารางวิเคราะห์ที่สร้างขึ้น โดยจะทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเนื้อหาทางวัฒนธรรม ที่มีเนื้อหานั้น ๆ ปรากฏอยู่ในหนังสือแต่ละเล่ม โดยจะทำเพียงเครื่องหมายเดียว แม้ว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ จะกล่าวถึงเนื้อหาทางวัฒนธรรมในหัวข้อนั้น ๆ หลายครั้งก็ตาม เพียงเพื่อแสดงให้รู้ว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ ปรากฏเนื้อหาทางวัฒนธรรมนั้น ๆ แล้ว

ก่อนการวิเคราะห์หนังสือทั้งหมด ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เพื่อหาความเที่ยงตรง โดยจะทำการวิเคราะห์หนังสือ 4 เล่ม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา แสดงความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

เมื่อผู้วิจัยอ่านและวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรม ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แต่ละเล่มจนครบทั้งหมดก็จะเป็นประชากรแล้วผู้วิจัยก็จะรวมความถี่แล้วหาการร้อยละ

4. การหาการร้อยละ จะหาการร้อยละในแต่ละสาขา โดยใช้สูตรดังนี้

การร้อยละ

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

P คือ ร้อยละของจำนวนความถี่เนื้อหาทางวัฒนธรรม

n คือ จำนวนความถี่เนื้อหาทางวัฒนธรรมในแต่ละสาขา

N คือ จำนวนความถี่เนื้อหาทางวัฒนธรรมทุกสาขา

เมื่อได้การร้อยละแล้ว ผู้วิจัยก็จะนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยการบรรยาย เป็นความเรียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงเนื้อหาทางวัฒนธรรม จากเอกสารตำราต่าง ๆ และจากหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในสาขาวัฒนธรรม สาขามนุษยศาสตร์ สาขาศิลปะ สาขาการช่างฝีมือ สาขาคหกรรมศิลป์ สาขากีฬาและนันทนาการ
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้แต่ง และผู้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ให้มีเนื้อหาทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับสาขาวัฒนธรรมที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้กำหนด ตามหลักสูตร และให้มีเนื้อหาสาระอ้างอิงหลักสูตร เพิ่มพูนเนื้อหาทางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนและผู้ปกครอง ในการเลือกสรรและจัดซื้อหนังสืออ่านเพิ่มเติม หรือหนังสือประเภทอื่นใดให้กับเด็ก โดยตระหนักถึงเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ปรารถนาจะให้เด็กได้รับเป็นสำคัญ
4. เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ เนื้อหาทางวัฒนธรรม ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ หรือหนังสือประเภทอื่น ๆ ในระดับการศึกษาต่าง ๆ แก่ผู้ ที่สนใจที่จะทำการวิจัยตามแนวทางนี้ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย